

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

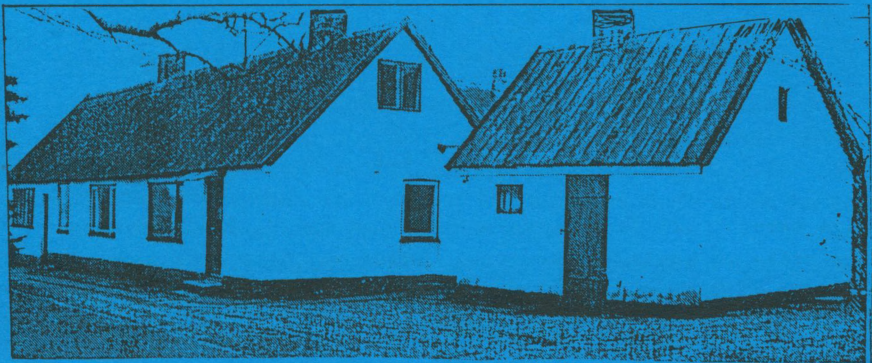
ISSN 0903-3505

Lokalhistorisk Forening i
HILLERØD
KOMMUNE

MEMBERSHIP

1994-4

Nye Arrangemententer

K A S K A D E R N E *****

Tirsdag den 17. januar kl. 19.15 holder slotsgartner Søren Selch Laursen foredrag om de kaskader, der tidligere sprang ved Frederiksborg Slot, og om dem, der snart vil springe det samme sted. Mødet afholdes på biblioteket, Bakkegade 23.

J U L E K O R T *****

Som nævnt i det foregående medlemsblad har vi ladet genoptrykke to gamle julekort (ca. 1910) med motiv fra Hillerød.

Kortene forhandles i pakker á 4 stk. med kuverter hos byens boghandlere samt på biblioteket, Bakkegade. Prisen pr. pakke er kr. 24.00.

H I L L E R Ø D - K A L E N D E R E N 1 9 9 5 *****,

der igen i år er blevet omtalt i rosende vendinger, kan ligeledes købes hos boghandlerne og på biblioteket. Prisen er kr. 59,50.

Årets hus 1994

Blandt de mange forslag til at modtage Lokalhistorisk Forenings ærespræmie som Årets hus 1994 valgte bestyrelsen "Smedens hus" i Alsønderup. Beslutningen blev, som de foregående år, taget i samråd med arkitekt MAA, professor Vibeke Dalgas, Lunds Universitet. Vi bringer nedenfor Vibeke Dalgas' begrundelse for valget.

Overrækkelsen af ærespræmien fandt sted den 29. oktober, og både Nykredit, der i lighed med de foregående år, har leveret den smukke bronzeplade til opsætning på det præmierede hus, og modtagerne af udmærkelsen (Alsønderup sogns menighedsråd) samt bestyrelsen for Lokalhistorisk Forening og Arkiv for Alsønderup og Tjæreby sogne, var med til at festliggøre dagen.

Jørgen Berner bød som næstformand for Lokalhistorisk Forening i Hillerød velkommen, og efter at Vibeke Dalgas havde talt, fik Claus Piper, Nykredit, ordet for at overrække bronzepladen til formanden for menighedsrådet i Alsønderup, Lars Mathiesen.

Denne takkede for pladen, idet han henviste til de personer, arkitekter og håndværkere, der ved deres dygtige arbejdsindsats har gjort det muligt, at det gamle hus med smedie og bolig for smeden i renoveret stand kan blive præmieret.

To hornblæsere fra Drabantgarden i Hillerød, som var mødt op på Nykredits foranledning, gav deres bidrag til festligheden. Det samme gjorde det flotte trakterement, som menighedsrådet stod bag, da de 80 - 100 gæster var blevet budt ind for at se, hvorledes det gamle smedehus er blevet indrettet som sognegård for Alsønderup.

Efter kaffen fortalte Ole Blåkilde, der er formand for den lokale lokalhistoriske forening om smedien. Han kunne føre husets historie helt tilbage til 1600 - tallet.

Vibeke Dalgas' tale

Det er en stor glæde for mig igen i år at få lov til at hjælpe Lokalhistorisk Forening med at udpege "Årets hus" 1994 blandt alle de mange indsendte forslag. Efter nærmere granskning og besigtigelse var der ingen tvivl: "Smedens hus" ved Alsønderup Kirke skulle være "Årets hus" denne gang.

Endnu mere glædede det os, at der for en gang skyld var tale om et

godt hus i et hyggeligt landsbymiljø udenfor Hillerød by!

Smedens hus er fornyligt blevet restaureret, ombygget og genanvendt til sognegård ved Alsønderup Kirke. Også omgivelserne, der binder huset, kirkegården, kirken, vejen og den øvrige landsbybebyggelse sammen, har fået en ny udformning. Det er især denne helhed vi tænker på, når vi udpeger "Smedens hus" med følgende nærmere motivering:

1. *Restaureringen, ombygningen, tilbygningen og genanvendelsen af huset er gennemført på en kvalificeret og nænsom måde med stor forståelse for husets beskedne karakter.*

Det er arkitekterne Alsløv, Andersen og Vorbeck A/S ved Jørgen Thomsen der, sammen med menighedsrådet, skal have æren for det fine projekt. Ser man på husets tegninger før og efter restaureringen, er der faktisk ændret en hel del. Men det vigtigste er, at huset har beholdt sin beskedne karakter som længehus, at facaderne har fået en bedre vinduesrytme end før, og at materiale og farver respekterer landsbyens traditioner.

2. *Husets omgivelser og den lille forplads mellem kirkegårdsmuren og vejen har fået en smuk og enkel udformning, der præsenterer kirken på bedste måde.*

Projektet hertil har landskabsarkitekt Charlotte Skibssted udført med få og simple virkemidler i belægninger og beplantning.

3. *Bevaringen og restaureringen af "Smedens hus" og omgivelserne, samt en moderne, aktiv genanvendelse af huset, støtter landsbymiljøet.*

Her skal menighedsrådet og de lokale beboere have æren for i tide at have set husets muligheder, idet det blev købt af den sidste smed allerede i begyndelsen af 70'erne. I de nærmeste omgivelser ligger nogle af de bedst bevarede gårde og huse fra landsbymiljøet i Alsønderup: "Ærtelandsgård", "Brudegård", "Marie Ol'Jørns" hus og forsamlingshuset m.fl.. Renoveringen af "Smedens hus" har givet hele denne ældste del af Alsønderup et "løft" og gjort landsbymiljøet mere synligt.

4. *En kendt norsk arkitekt og forfatter, Norberg - Schultz, har skrevet en hel bog om begrebet "Genius loci". Det er latin og betyder "Stedets ånd". Her i Alsønderup har alle de medvirkende i projektets gennemførelse fundet "Genius loci" for "Smedens hus" på en ny og moderne måde og alligevel i traditionen. Det er den vigtigste begrundelse for udnævnelsen til "Årets hus".*

(fortsættes side 16)

Min barndoms jul i Hillerød

ved Eva Holm-Nielsen

Connie Vest Mikkelsen er født i Hillerød den 7. april 1945. Hendes forældre, Ruth og Ingvar Mikkelsen, drev i 1950'erne og 1960'erne købmandsforretningen "Hillerød Pakhus", som lå Helsingørgade 34. I medlemsbladet 1994,2 bragte jeg et uddrag af hendes barndomserindringer. I det følgende fortæller hun om sin barndoms jul.

ADVENT

I gaderne hang der granguirlander. Det var gartner Johansen ude fra Kagerup, der flere måneder før jul sad og bandt gran til guirlanderne. Juletræet på Torvet blev tændt sammen med juleudsmykningen, omkring 1. søndag i advent. Der stod også en rigtig gammel mølle med lys i oppe ved Politistationen.

Jeg har altid syntes, at tiden op til jul har været lige så skøn som selve julen. Juleaften har altid været meget frustrerende, fordi min mor ikke havde tid. Det var en broget oplevelse, fordi jo ældre jeg blev, jo mere var min mor i forretningen. Min far blev på et tidspunkt meget syg af tuberkulose, og der var ikke råd til så megen fremmed hjælp, så hun blev nødt til at træde til. Ellers gik hun derhjemme og passede hjem og barn.

For mig begyndte julen første søndag i advent, når adventskransen blev tændt. Der er nok også blevet bagt æbleskiver. Så blev der pyntet op. Det gjorde min mor, indtil jeg har været omkring 7 år. Jeg syntes, det blev gjort alt for sent, det var altid i ugen op til jul. Det interesserede hende meget lidt, fordi hun var så bundet i forretningen. Så hængte hun lidt op, men så var hun nødt til at køre. Når hun kom hjem, blev der hængt lidt op igen. Men det syntes jeg ikke havde noget med jul at gøre. Jeg elskede at pynte op og arrangere, så jeg overtog det. Og den glæde, de viste, når de kom hjem, var det hele værd.

Både da vi boede på Langesvej og på Vinkelvej, havde vi fløjdøre med glasruder mellem stuerne. På dørene blev der sat brede, røde silkebånd fast med tegnestifter. For at dække tegnestifterne pyntede vi sammenføjningerne med gran og kogler, paddehatte og glasklokker, som vi fæstnede på silkebåndet med knappenåle. Og i

midten af døren blev der hængt en sølvklokke, som er købt hos Kern-Hansen under krigen. Den klokke betød virkelig meget for mig. Den er af forsølvvet hammerslået zink, og der står "God Jul" på. Jeg har den endnu, og jeg har lige fået forsølvvet den, selv om Kern-Hansen sagde, at det ikke kunne betale sig.

Vi havde også nogle meget smukke røde juleklokker i glas, som min far solgte i forretningen. Dem bliver der også værnet meget om, og de hænger hvert år på juletræet.

Vi havde altid julepynt uden på vores hoveddør. Det var som regel noget i flettet strå, som min mor og jeg købte i København, som regel i Illum. Eller jeg lavede noget med at binde gran sammen med bånd. Vi havde meget julepynt af strå, bl.a. julebukke, som vi købte i Helsingborg. Vi havde også juleduge i stof. Dem købte vi i København.

Jeg fik altid julekalender. Som helt lille fik jeg en med billeder i, som man lukkede op. Da jeg blev lidt større fik jeg en pakkekalender med 24 pakker. Der var som regel slik i: amagerstænger, lakridstandbørster, chokoladekringler, Galle & Jessens flødefrøer, cremefrøer, skildpadder og en gang imellem en 2-krone pakket ind i sølvpapir. Men jeg kunne ikke lade den være. Lige pludselig var jeg nået til den 24. allerede den 10. Så jeg blev sat til at lave en lille støvle - jeg tror, den var i filt - hvor der så blev lagt i fra dag til dag.

Der var ikke tid til at bage og lave konfekt. Konfekt havde vi i forretningen, og min mor har aldrig været nogen ørn til at bage. Men der havde jeg så min veninde Merete Sørensen, hvis mor var kogekone. Der foregik altid noget i deres køkken. Der blev jeg altid inviteret hen, når de bagte. Så kom jeg med ingredienser og nogle kagekasser, som så blev fyldt. Jeg har været 8-10 år.

Min mor og jeg tog hvert år på juleudstilling i København i begyndelsen af december. Vi gik tur på Strøget og var i Magasin, Illum og Fønnesbech, hvor vi gik rundt og kiggede og småhandlede. Vi var også meget flittige til at tage på indkøbsture til Sverige. Det var hovedsagelig mandler, vi købte. Det gjorde man jo dengang i 50'erne. Men det måtte ikke være nogen, der var pakket i poser. Vi skulle gå ind i en rigtig gammel forretning, hvor de trak skuffen ud. Og vi skulle sikre os, at der ikke var orm i. Vi købte også pynt, servietter, lys og marcipan og de her russiske Chatka-krabber på dåse, som min far solgte i forretningen.

Decemberaften på Torvet sidst i 1940'erne. Fotograf: Th. Staunstrup. Lokalhistorisk Arkiv.

Det har altid været en tradition, at om lørdagen, når min mor og far kom fra forretningen, så blev der sluppet af. Vi fik kaffe og ostemadder og brød. Så blev der ryddet af, og glassene kom frem, og så fik vi cognac og likør, den der fra Heering med guldglimmeret i, Curaçao hed den. Den kunne jeg godt lide. Jeg var jo ikke så gammel, da jeg godt kunne lide en lille likør. Men jeg har været konfirmeret, før jeg fik lov til at drikke. Derimod fik jeg lov at ryge meget tidligt, allerede som 10-12-årig, men kun sammen med min far og mor.

Vi var som regel bare os tre. Så sad vi og hyggede og snakkede, og jeg syntes, det var så festligt. Jeg kunne også have kammerater med hjem. De elskede den lørdagshygge. Det var noget specielt.

JUL I FORRETNINGEN

Der blev julepyntet i forretningens vinduer. Der blev købt nogle dekorationsnisser, det var kravlennisser på noget tykt karton, som blev sat op. Og prisskiltene i udstillingsvinduerne havde julemotiver. Der blev også averteret i avisen.

Til jul fik vi særlige varer hjem: appelsiner, mandariner, pigeoner, svesker, dadler, figner, marcipangrise og Anthon Bergs fine, fyldte chokolader. Dem stod vi og vejede af i små cellofanposer. Der har nok været 100 gr. i hver pose. Så blev poserne sat frem på disken. Det, der kunne friste, satte man der, på samme måde som man i dag sætter slikvarer ved kassen i supermakederne. Der var også romtoppe. Dem elskede min far, men han bød aldrig. Og han så meget nødigt, at vi tog noget, men lige så snart han vendte ryggen til, så åd vi, og jeg havde altid mavepine op til jul. Han vidste det godt, det var bare hans facon.

Jeg fik lov til at gå til hånde. Der blev stillet et stort træbord i forretningen. Der blev lagt en hvid dug på, og her blev julepynten stablet op. Der lå julekort og juleklokker, fugle med nylonhaler, lametta, stjernekastere, julelys og fehår. Så fik jeg lov til at stå ved siden af bordet og give kunderne det, de havde brug for.

Vi solgte også dufte, sådan nogle færdigpakkede gaveæsker med "4711" - eau de cologne, sæbe og "Esprit de Valdemar", den der kantede flaske med Gåsetårnet på etiketten.

Mine forældre havde kun fri i højhelligdagene. Men der skulle også gøres rent og fyldes op, så de havde aldrig fri. Den sidste uge før jul var der åbent i forretningen til kl. 20. Søndagen før jul åbnede vi kl. 12.00 eller kl. 14.00, så vi havde ikke så meget tid til at hygge. Dengang holdt man åbent juleaften til kl. 16.00. Og de, der ikke fik penge før til nytår, de kom først og skulle handle, når klokken var 16.00, for de var flove over, at de skulle have kredit. Det var dem, der ikke fik "på bog". De ville først komme, når der ikke var flere kunder, for sådan lige at hente de sidste ting, så de kunne redde julen. Der var bl.a. nogle familier oppe i Bakkegade. Vi vidste, de kom, og vi vidste, hvad de skulle have, så man var lige ved at kunne pakke en kurv, der stod og ventede. Min far sagde aldrig nej til nogen, det kunne han ikke. Han var bestemt, men han havde et meget stort hjerte.

JUL I SKOLEN

I klasseværelset blev der tegnet en lang grangren i tavlens længde, og der blev så sat 24 hvide, tykke streger som lys. Hver dag skulle en af os tegne en flamme på lyset med gult kridt. Vi blev taget op efter alfabetet. Så sang vi. I de lidt større klasser havde vi en julekalender, hvor man lukkede en luge op hver dag.

Juleafslutningen foregik i festsalen, hvor inspektøren læste juleevangeliet og en julehistorie. Så sang vi lidt, og så gik vi tilbage til klassen. Bordene blev stillet op ude langs væggen i en hestesko. Alle havde noget med. Vi havde aftalt, hvem der tog hvad med. Så drak vi saftvand og spiste julekager og chokolade og klippeklistrede og lavede juledekorationer.

JULETRÆET

Vores juletræ var de første år en almindelig rødgran. Gartner Johansen har nok været leverandør. Men så begyndte vi at købe ædelgraner. Min mor og jeg fandt ud af, at de var meget flottere at pynte. Men dem kunne vi ikke få hos Johansen, så vi købte dem på Torvet hos en pukkelrygget mand.

Vi har altid pyntet juletræ den 23. december. Det var ikke en hemmelighed for mig. Jeg har altid været med til at pynte det, og på et tidspunkt overtog jeg pyntningen, så det stod færdigt, når min mor og far kom hjem.

I toppen af juletræet var der en stjerne af lametta med en roset i midten, enten forgyldt eller forsølvet. Dem har jeg endnu, men de bliver ikke brugt. Men jeg har glasfigurer fra mit barndomshjem, som jeg stadig bruger, bl.a. trompeter, svungne klokker, der kan ringe, kugler og fugle med nylonhale.

Der var også kræmmerhuse med lidt forskelligt i, hjerter og engle og så lametta. Jeg var altid uenig med min far, for jeg ville hellere have fehår. Jeg elskede fehår, jeg syntes, det var så flot. Det var nok, fordi vi ikke havde det selv. Men det ville han ikke have.

Der var hvide lys på, rigtige stearinlys. Da vi havde hund, blev den nederste række lys ikke tændt. Og der stod altid en spand vand ved siden af træet.

JULEAFTEN

Vi gik ikke i kirke juleaften, for det var der ikke tid til. Det foregik jo, medens de sidste kunder handlede ind. Men 1. juledag gik vi til eftermiddagsgudstjeneste i Slotskirken hos pastor Johansen.

Det skønneste ved julen var, når min far og mor kom hjem fra forretningen juleaften, uanset tidspunktet. Så var vi bare sammen, og det var meget intenst. Vi havde et utroligt sammenhold.

Vi fik noget kaffe og sad og snakkede lidt. Så gik min far ind og lagde sig, mens min mor gik i køkkenet. Jeg hjalp hende, så godt jeg kunne, og dækkede bord. Så blev der klædt om, og så spiste vi and og risalamande.

Min far og jeg drillede hinanden med mandelen. Jeg kan huske, at da jeg var mindre, var der to mandelgaver, så der har nok været en mandel i min portion. Men ellers gik det ærligt nok til. Mandelgaven var som regel en marcipangris.

Bagefter havde vi juletræ, drak kaffe og pakkede gaver ud. Vi sang både julesalmer og julesange, og "Højt fra træets grønne top" skulle synges. Vi havde nogle juleplader, som vi spillede på grammofonen og sang med på.

Vi var kun os tre juleaften. Da min oldemor - som vi kaldte Bedste - døde, så var der ikke nogen. Så vi har altid været os selv. Det har ikke været til at have gæster, for min mor og far var dødhamrende trætte, så vi gik gerne rimelig tidligt i seng.

JUL PÅ HOTEL KRONPRINSEN

En juleaften, jeg særlig husker, var den, hvor det gik rigtig galt, og vi stod med en brændt and, og hele hytten stank, så det sved i øjnene. Jeg har været 7-8 år.

Medens Bedste levede, så passede hun maden. Da hun døde, var der ikke nogen, der kunne tage over. Vi boede på Langesvej, og inden min mor kørte i forretningen, satte hun anden i ovnen. Vi havde gas, og det måtte jeg ikke røre, for hun var så bange for, at det skulle fænge tøjet, og der skulle ske mig noget. Så hun kørte mellem forretningen og Langesvej for at dryppe and. Hun har nok været hjemme og skrue op for varmen, for at den kunne blive flot brun. Så har hun glemt at skrue ned igen, inden hun kørte.

Der blev ved med at komme folk i forretningen, og de kom sent. Og man låser ikke en forretningsdør, før den sidste er gået, for man lever jo af det. Så da mine forældre kom hjem, var anden fuldstændig sort og indtørret, den var kun en brændende kage nede i bradepanden, og der var ikke noget at lave sovs af. Så sagde min far, det gad han fa'ne ikke, for det var juleaften, og det skulle være festligt! Og så ringede han til Høtel Kronprinsen, men der var alt optaget. De handlede i forretningen, så min far sagde: "Det må I altså prøve at finde ud af, for vi står altså med en brændt and, der er lige til at smide ud!"

Så blev der arrangeret et bord til os. De var ved desserten, da vi kom derned. Men vi fik andesteg og flæskesteg. Det var hovedsagelig lidt ældre ægtepar og folk uden børn, der deltog. Men det var meget stemningsfuldt. Vi var også med til at danse om juletræet, og der var julegaver til alle, men jeg kan nu ikke huske, hvad vi fik.

Det var meget hyggeligt, og det var dejligt komme ned og få noget mad og mærke stemningen. Alligevel kunne vi bedre lide bare at være os selv. Men der var alligevel et eller andet, der tiltalte, så vi blev enige om, at vi fremover spiste røde bøffer juleaften - de skulle jo bare lige på panden. Og 1. juledag gik vi så på Kronprinsen og spiste and efter at have været i kirke. Vi deltog ikke i fællesskabet, men tog hjem efter middagen.

GAVERNE

Jeg har altid fået meget flotte gaver, selvfølgelig fordi jeg var enebarn. Selv om jeg var meget forvænt, har jeg har altid været glad for det, jeg fik. Jeg fik altid spændende ting.

Det kunne være lækkert tøj, legetøj, eller dukketøj. Mine dukker var meget fint klædt på. Min mor kendte en dame, der strikkede og syede til mine dukker. Hun hed Christel og boede nede i Slotsgade. Hun lever stadigvæk.

Jeg har altid været meget glad for dukker. Dukke Lise var den første dukke, jeg fik. Jeg var 5 år. Hun var en celluloiddukke med stofkrop.

Engang købte vi en rigtig gummidukke i Sverige. Jeg har nok været 8-9 år. De var lige kommet frem. Det var en rigtig babydukke, der lignede marcipan, og den kunne lukke øjnene. Den var meget flot. Senere fik jeg en negerdukkedreng af

5-årige Connie med Dukke Lise.

celluloid. Han var også meget sød. Dukke Lise har jeg ikke mere. Den gik i stykker. Men de to andre dukker, dem har jeg.

Jeg har også haft dukkevoagne. Den første, jeg fik, var i træ. Den blev købt brugt hos Valdemar Fjeldgaard i Møllestræde. Min far kendte ham fra forretningen. Det var jo ikke til at få så meget lige efter krigen, men han havde en datter, Jytte, der var lidt ældre end mig. Så der blev købt mange ting dér, bl.a. ski.

Mine forældre fik ofte noget, jeg selv havde syet. Det kunne være bogmærker, syet på kort, hvor der var prikket huller til stingene. Eller jeg syede i lagenstof, en serviet til brødbakken, bakkeband eller små flakoner med blomster, der var tegnet på, som man broderede og satte en blonde udenom. Det købte jeg hos frk. Hansen, der havde en trikotageforretning lige ved siden af min fars forretning. Hun klippede af, hvad jeg skulle bruge, og så fik jeg at vide, hvad jeg havde soldet for. Så måtte jeg ind til min mor. Hun skulle jo skaffe økonomi til det. Men jeg har også brugt af mine drikkepenge, som jeg fik for at være bybud i forretningen.

Jeg var ret ferm til at brodere, og jeg har syet mange korssting. Det største håndarbejde jeg har lavet, var en tehætte med rosenknopper til min mor. Da var jeg halvstor.

Mine forældre gav hinanden fornuftige ting i julegave, fx. undertøj, sokker og hjemmesko. Der var ikke noget med overraskelser med smykker og dyre dufte.

Min hund Micky fik også julegaver. Det kunne være hundekiks eller små chokoladefrøer, der blev pakket ind. Den kunne selvfølgelig godt lugte, at nogle af gaverne var til den, men den var ligeglad. Den ville meget hellere lege med papiret og båndet, som den spillede bold med og kradsede i.

Til jul fik Micky det samme at spise som os. Det gjorde den faktisk hver dag. Den spiste også sammen med os andre. Den stod på gulvet mellem min mors og min plads ved spisebordet. Den havde ikke skål, men spiste af en tallerken.

JULETRÆSFESTER

Da jeg var lille, gik jeg til dans hos frk. Bernild på Chr. IVs Vej 4. Hun holdt juletræsfest på Hotel København, og min far leverede godteposerne.

Min far var medlem af Forsvarsbrødrene. Det var en selskabelig forening, som han kom i for at komme ud og være sammen med andre. Foreningen arrangerede hvert år juletræsfest på Hotel Leidersdorff, og det var en tradition, at vi fulgtes sammen med købmand Hilmer Thomsen og hans børn, Ulla og Erik. Der kom mange, bl.a. Verner Lindkvists familie fra Slangerupsgade. Datteren, Susanne, havde senere Partex i Slotsgade. Der var også skomager Milland. Han er far til John Milland, ham der spiller.

Jeg har været med til juletræsfesten, fra før jeg kunne gå. Jeg har nok været halvandet år første gang. Da boede vi nede på Enghavevej. Jeg havde fået syet en meget fin kjole med en lille kyse til med silkebånd og sløjfer. Min mor havde gjort mig i stand. Så skulle hun ned i kælderen efter en spand koks, mens hun ventede på, at min far skulle komme fra forretningen. Hun satte mig ned på gulvet, og så sagde hun: "Nu bli'r du siddende dér!" Jamen, det skulle jeg jo så nok. Men så har jeg alligevel kunnet komme op og nå at få fat i en saks i en skuffe. Jeg havde fået kysen af, og så havde jeg klippet mig fuldstændig kronraget i toppen. Jeg havde lige et par lynafledere, der kunne sidde en sløjfe i. Da min mor kom op fra kælderen, råbte og skreg hun, så fru Olsen nedenunder troede, at jeg var omkommet. Min mor valgte at give mig kyse på resten dagen.

Juletræs festen foregik 3. juledag om aftenen, og man betalte for arrangementet. Det var meget stemningsfuldt. Alle vi børn blev samlet oppe på 1. sal. Og det var faktisk ligesom et afdansningsbal med fine balkjoler. De voksne sad og spiste. Der blev spillet, og så kom vi marcherende to og to og gik omkring juletræet. De voksne sluttede sig til og dansede med omkring juletræet. Der var også en julemand. Jeg tror, han hed Larmo. Han var lidt af en tryllekunstner, så han optrådte også for os. Vi fik ikke gaver, men godteposer med slik, æbler, små pakker med rosiner, appelsiner, slik, chokolader og lakridser.

Men vi havde slet ikke tid til juletræet. Det bedste vi vidste var nemlig at komme ud igennem svingdørene dernede på Leidersdorff og ud på gaden. Men når jeg to år i træk har ligget i sengen efter sådan en juletræs fest, så var det jo fordi, jeg rendte ud uden overtøj på. Og så skulle jeg have fornuftige, uldne underbukser på, selv om jeg hellere ville have calyptos trusser på - det var sådan nogle nylontrusser med masser af flæser.

Jeg holdt op med at komme til juletræs festen, inden jeg blev konfirmeret, dvs. jeg har nok været med, men jeg har bare ikke villet stille op og gå sammen med de "små".

VINTERSPORT

I juleferien legede jeg med mine skolekammerater, og vi skulle også hen hos hinanden og se, hvad vi havde fået i julegave.

Hvis vejret var til det løb vi på skøjter, enten på "Spytklatten", på Teglgårdssøen, på Badstuedammen eller på Slotssøen. Jeg har da taget den fra Torvet og over til Jægerbakken mange gange.

Først havde jeg skøjter, som man spændte fast på skistøvler med en skruenøgle. Siden fik jeg nogle med hvide støvler på. De blev købt brugt. Og det gjorde mine ski også.

Vi blev ikke bare sluppet løs, når vi skulle løbe på skøjter. Der var som regel "vagthund" med, enten min eller min venindes mor. De var også med, når vi var ude at stå på ski. De skulle ligesom sikre, at ingen af os kom noget til, sådan to enebørn. Vi stod på ski i Præstevang og ovre ved Paddehatten ved Badstuen. Da vi så kunne klare os selv, var det Studenterhøjen på Jægerbakken.

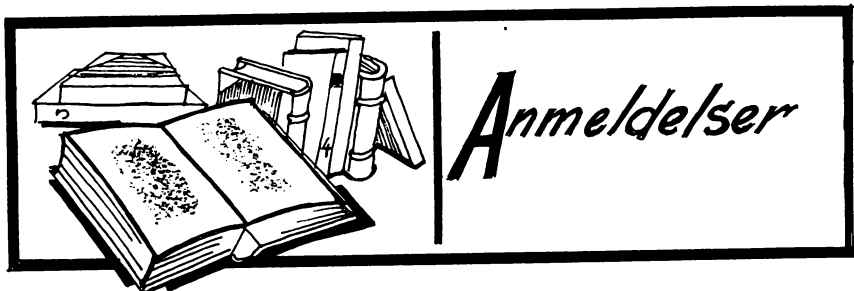
12-årige Connie med hunden Micky.

Der blev lavet "hop". Det foregik jo efter skoletid, og hvis der så kom nogen, der ikke havde ski, og kiggede på, så blev deres skoletasker lagt på jorden, og så blev de dækket med sne og brugt som "hop".

På Langesvej havde vi både et gammeldags brændekomfur og gas, og det var simpelthen det bedste, jeg vidste, at sidde der og få varm chokolade og franskbrød, når jeg havde været ude at løbe på ski og skøjter og kom hjem og var forkommen.

Med nytårsaften sluttede julen. Vi spiste som regel kogt torsk. Min far var meget glad for fyrværkeri, så det investerede han meget i. Det var altid utrolig flot. Somme tider havde vi gæster. Hvis vi var ude, så havde han bare fyrværkeriet med. Det gik han virkelig meget op i.

Til slut burde jeg give en grundig redegørelse for husets historie, der strækker sig helt tilbage til 1600 - tallet. Men det ved de lokale historieinteresserede meget mere om end jeg. Vi har fået en fin beskrivelse og en del billedmateriale fra bl.a. Ole Blåkilde. Dette materiale samt andre oplysninger har jeg samlet i et lille hefte og kopieret et antal eksemplarer til evt. interesserede og til vores Lokalarkiv. Til lykke med "Smedens hus"!

Folk og minder fra Nordsjælland, red. Niels Richter-Friis, Dansk Bladforlag, Fredensborg 1994, 50 s. - kr. 100,00.

Den 49. årgang af det kendte hefte med artikler om personer og lokaliteter fra Nordsjælland fremtræder i et lige så fornemt udstyr som de nærmest foregående. Papiret er af bedste kvalitet og de mange billeder er en fryd for øjet.

John Hilbard indleder med en dramatisk krybskyttehistorie, og her fortælles der først om Jesperhus, skovfogedboligen, der har givet navn til Hillerøds længste gade, Jespervej. På et billede ses et maleri fra 1924 med Jesperhus, og dette er jo blevet særlig interessant, efter at den gamle skovfogedbolig er blevet ødelagt ved en brand for et par år siden. Selve krybskyttehistorien skal ikke berettes her. Den er meget dramatisk.

Palle Lauring fortæller om to danske verdenskendte zoologer. Otto Friderich Müller var oprindelig hovmester på Frederiksdal nær Furesøen, men blev af grevinde Schulins tvunget til at blive naturvidenskabsmand. Han var medudgi-

(fortsættes side 21)

Amtskontoret omfattede efter min ansættelse 11 personer...

Elisabeth Inglebys skildring af livet på Amtskontoret under krigen og de første efterkrigsår fortsættes her med den beretning om byens spisesteder, der blev påbegyndt i forrige nummer:

I Frederiksgade, hvor nu Netto ligger, lå dengang Gæstgivergården Sjælland med tilhørende stalde. På torvet lå nu som dengang "Postgården", hvor byens mænd spillede billard.

Foruden disse centralt beliggende etablissementer, fandtes der enkelte andre i byens udkanter.

Nu er vi igen tilbage på amtskontoret på Slottet. Det var meget typisk for den tid, ikke alene hos os på kontoret, men i byen i almindelighed, at man tildelte hinanden kæle- eller øgenavne. På det store ekspeditionskontorsad som nævnt de to spidsnæsede damer, hvis funktioner jeg har beskrevet, og som blev kaldt fru Ørnskjold og fru Severinsen. Disse navne havde rod i Søndags B. T., hvor disse 2 sladdervorne damer optrådte hver uge. Mange år senere genoplivede jeg dem i Amtsgårdens julerevyer.

Den tredje dame blev kaldt Stoffer, afledt af frk. Christoffersen. Selv var jeg "Lille Jørgensen".

Inde ved siden af i et lille lokale under trappen forefandt bogholderiet. På disse 6-8 m² arbejdede 2 mandlige kontorister. Deres køn var bestemt af arbejdets alvorlige karakter, idet kvinder pr. definition dengang ikke havde forstand på tal!

Bogholderen hed Larsen og blev kaldt Pelargonierøgteren, idet han havde en fortid som blomstergartner. Han var en lille tætbygget mand sidst i tyverne med et brysk væsen, som jeg havde stor respekt for. Han skrev indtægts- og udgiftsbilag til amtstuen, som dengang fungerede som kassererkontor for amtet. Jeg husker, at han havde 2 metalspyd stående på sit skrivebord, hvorpå bilag blev anbragt, udgiftsbilag på det ene og indtægtsbilag på det andet. Når et finansår var gået, blev bilagene hevet af spydene for at indgå i årsregnskabet.

Hans medhjælper var en mand først i tyverne, kaldet Piphans. Han mødte hver morgen med en madpakke indeholdende 18 stykker rugbrød. Han startede straks ved ankomsten med at fortære det første stykke, hvorpå resten blev anbragt bekvemt på en hylde, så han kunne snuppe et stykke, hver gang han passerede. Når jeg skal være helt ærlig, var hans arbejdsmoral ikke noget at skrive hjem om, men han var meget underholdende. Flere gange om dagen kunne man opleve, at den vilde jagt gik gennem kontorerne, når han flygtede, skarpt forfulgt af en ophidset bogholder.

En dag, kort efter jeg var kommet, fik jeg besøg på mit loftsværelse af Piphans, der erklærede, at nu skulle vi konferere bevillingsregnskab. Dette bevillingsregnskab skulle aflægges hvert kvartal overfor Justitsministeriet. Grunden til, at beretningen, der skulle indeholde navne m.v., blev udfærdiget af bogholderiet var formodentlig, at en kongelig bevilling dengang kostede 33 kr. + et stempelmærke til 1 kr.

Piphans bredte altså sin beretning ud på bordet og startede læsningen i en rasende fart. Da han havde læst om den første bevilling pakkede han materialet sammen med en bemærkning om, at resten sgu nok var rigtig og ellers var der såmænd aldrig nogen der opdagede det. Vi udnyttede derefter den til konferencen afsatte tid på bedste måde med at hælde vand ned i hovedet på sagesløse folk, der havde lejet en robåd på Slotssøen og var så letsindige at ro ud i kanalerne og særlig den kanal, der var under vort vindue!

Piphans var altid god for en lille sjofert, der fik de 2 spidsnæsede til at hvine af henrykkelse. Han havde desuden en formidabel klæbehjerne. Han kendte alle bil- og telefonnumre i Hillerød. Endelig kunne han efterligne stemmer, så han kunne narre os alle ved at ringe op til omstillingen og udgive sig for f.eks. kontorchefen. Enhver vil kunne forstå, at han var et fund for enhver arbejdsplads!

Jeg har tidligere beskrevet mine egne arbejdsopgaver, men een af dem var hver morgen at åbne den indkomne post, hvilket foregik nede på

18

amtmandens store kontor.

Jeg fik derved et vist kendskab til familiens liv. Amtmand Ulrich var en statelig, høj og fyldig mand med sort pomadiseret hår og et lille overskæg. Han befandt sig bedst hjemme, men tvunget af omstændighederne måtte han af og til forlade hjemmet for at tage til storbyen. Ved disse lejligheder forlangte han, at hele familien, de 2 sønner, hvis de var hjemme, men i hvert fald fru Dida skulle tage opstilling ved vinduet. Der stod de så troskyldigt og vinkede, indtil han forsvandt gennem porten til Fangetårnet.

Vor øverste chef på amtskontoret var kontorchef Aage Fløystrup, der tillige var amtsrådssekretær. Dette indebar, at han fortrinsvis var beskæftiget med amtsrådets sager. Der var ingen mødevirksomhed dengang, idet sagerne blev forelagt et nedsat forretningsudvalg i skriftlig cirkulation. Når udvalgets medlemmer således havde sagt god for en sag, blev den færdigekspederet. Dette betød igen, at dagsordenen ved amtsrådets 5 årlige møder bestod af 95 efterretningssager og 5 sager til behandling.

Amtsrådets møder fandt sted i byrådssalen på torvet, men da den gamle røde amtstue i Frederiksværksgade blev revet ned, blev den smukke

Amtsrådsmøde i mødesalen på "Annaborg" (perioden 1954-58).

Fra bordenden og venstre om: Poul Kock (Hillerød), fuldmægtig Bianco Boeck, amtsrådssekretær Aage Fløystrup, amtmand Justus Sauerbrey, Alex I. Hansen (Hørsholm), K. Slyum (Skævinge), Niels Nielsen (Ramløse), Hans Andersen (Uvelse), Otto Mathiasen (Hornbæk), Jørgen Hansen (Langstrup), Axel Toxværd (Strø) skjult bag Carl Nielsen (Græsted), Emil Rasmussen (Skibby) og Valdemar Jensen (Snekkersten). Bagest to herrer fra dagspressen.

bygning "Annaborg" fritlagt, og deri blev blandt andet indrettet amtsrådssal. Møderne var ikke så lange og blev aldrig overværet af tilhørere - hvad der forøvrigt heller ikke var sat plads af til. Foruden pladsen til de 11 amtsrådsmedlemmer omkring bordet, var der alene i hjørnet plads til 2 små borde, hvor avisernes referenter havde deres plads.

Efter møderne samledes medlemmerne i amtmandsboligen til frokost. Efter frokosten var det den yngste fuldmægtigs pligt at byde cigarerne rundt

Jeg kan endnu tydeligt se Fløystrup for mig i de kolde krigsvintre, udstyret med en stor kavaj, der var foret med bæverskind. På hovedet bar han en bæverskindshue og på fødderne galocher. Et par kæmpemæssige, hvide fingervanter, strikket af den omsorgsfulde fru dommer Kaas, rundede beklædningen af.

Fløystrup, kaldet "Anden" på grund af sit rappende organ, kunne ikke sige sig fri for at være lidt snobbet. Da vi således en sommer havde en ung jurastuderende "på græs", var et af Fløystrops første spørgsmål til ham, hvad hans far var beskæftiget med. Han fik ikke helt fat i svaret, kun ordet "general". Han spurgte derfor forventningsfuldt: General hva'?. Men da den håbefulde unge mand derefter sagde: General Motors, hørte man et skuffet "Nåh..." fra Fløystrup.

Fløystrup, der var inkarneret ungkarl, beboede en herskabelig lejlighed på første sal i Børch's ejendom på Slotsgade. Hans daglige fornødenheder blev varetaget af en ældre husbestyrerinde, frk. Petersen. Deres hverdag fungerede tilsyneladende upåklageligt, idet det eneste klagemål jeg husker, han havde mod frk. Petersen var, at hun puttede reven citronskal i maden. Han kunne ikke fordrage reven citronskal, men her var han åbenbart kommet ind på hendes enemærker, idet hun aldrig afstod fra den revne citronskal!

På et tidspunkt havde frk. Petersen nået den alder, hvor hun skulle søge aldersrente. Naturligvis lovede Fløystrup at bistå hende med udfærdigelsen af ansøgningen herom. Herved kom det frem, at frk. Petersen gennem årene havde lagt lidt penge til side, og sligt må jo ikke dølgjes for kommunen. Da Fløystrup erfarede dette, blev han ærlig talt en smule opbragt, idet det jo som han sagde var hans penge, hun havde lagt til side!

Fløystrup var rotarianer, og hver torsdag efter møderne kunne han berette om de ædle tanker, der var blevet udvekslet.

Under krigen ferierede Fløystrup hver sommer på hotel Trouville, medens han efter krigen foretog flere udenlandsrejser. Blandt andet holdt han af at deltage i krydstogt med fragtskibe, der medtog et begrænset

antal passagerer. Når vi interesseret spurgte ham ud om de havne, skibet havde anløbet, kunne vi i nogle tilfælde få det svar, at der sendte vi bare purseren i land for at købe postkort.

Fløystrup blev amtet en dyr pensionist, idet han var over 90 år da han døde. Han havde først ophold på Odinshøj i Ålsgårde, hvilket bekom ham mindre godt, idet man her anvendte papirservietter ved måltiderne. Han endte derfor sine dage på Lions Park i Hillerød, hvor man må formode, at servietterne var af stof!

Elisabeth Ingleby

(Artiklens 5. afsnit bringes i næste nummer).

ANMELDELSE FORTSAT FRA SIDE 16.

ver af det berømte Flora Danica, og startede et tilsvarende Zoologia Danica, som dog aldrig blev fuldendt. Müller vandt international berømmelse som ferskvandsbiolog.

Det samme gjorde C. J. Wesenberg-Lund. Ham kender vi jo alle her i Hillerød: Stifteren af Ferskvandsbiologisk Institut, og den ene af Hillerøds to æresborgere.

Godfred Hartmanns artikel om H. C. Andersen og dennes modvilje mod at bo i Nordsjælland er meget fornøjelig. Andersen var som bekendt en meget selvoptaget herre, og han havde fået den ide, at vejrforholdene ved Nordsjællands kyst var særlig ugunstig for hans skrøbelige helbred. Hellebæk bør døbes "Feberkysten", "Doctorernes Levevej", "Det sjællandske Grønland", "Vindenes Hjem", skriver hr. Andersen i et brev til fru Collin i 1870.

Efter denne artikel om den berømte digters genvordighed føres vi igen ind på et naturhistorisk emne. Hildegard Møllerup, der bruger tang som materiale til sine kunstneriske arbejder, skriver om bjergningen, bearbejdningen og anvendelsen af tang.

Vi får en fyldig redegørelse for, hvad begrebet tang omfatter for botanikerne, og læser videre, at dette produkt i tidens løb har været brugt til gødning, sandflugtsbekæmpelse, isolering i huse, madrasser og puder, strøelse

i stalde, brændsel, fremstilling af medicinske præparater, klaring af øl samt endnu 15-20 forskellige ting, herunder til de tangbilleder, som Hildegard Mellerup beskriver i sin bog om dette specielle emne (1993).

Erik Wielandt har bidraget med to artikler. Den første om Maarum-vandets opdagelse. Brøndvandet på Mårum Skov-ridergård var omkring 1920'erne så befængt med colibakterier, at heste ikke ville drikke det. Dette førte til boringer efter vand, og først da man i 1931 var kommet ned i en dybde af 124 m, stødte man på den vandåre, der senere blev grundlaget for den store industrielle udnyttelse af "kildenvandet" i Mårum. Det vand, der nu betyder så meget for mange sundhedsentusiaster - og for Wiibroes Bryggeri.

Wielandts andet indlæg hedder "Flere minder fra Gribskov", en titel, der henviser til broderens, Aage Wielandts lille bog fra 1943. Vor tids Wielandt fortæller bl. a. om de tilfælde, hvor svenske elsdyr har bæret Gribskov med deres besøg.

Kate Ulff-Møller står for det store heftes sidste artikel: Esrom - min barndoms legeplads. Her som i alle de øvrige bidrag kan man sideløbende med læsningen glæde sig over et væld af interessante billeder fra svundne dage.

Man må beundre Richter-Friss for hans evne til at finde frem til de rigtige mennesker til at fortælle om spændende folk og interessante minder fra Nordsjælland - og for hans illustrationstekniske færdigheder.

A. M.

LOKALHISTORISK FORENINGS UDGIVELSER

Gader og veje i Hillerød Kommune, 1992, af Eva Holm-Nielsen, Anton Mariegaard og Margrethe Krogh Sørensen - kr. 148.

Småskriftserien:

1. Hillerød Borgerstiftelse 1867-1992, af Eva Holm-Nielsen - kr. 40.
2. Støberihallen, 1993, af Anton Mariegaard, Margrethe Krogh Sørensen, Lisbet Schacht Hansen og Vibeke Dalgas - kr. 50.

Hillerød-kalenderen 1987-89 og 1991-95. Medlemspris for 1995-kalenderen kr. 49,50 ved køb på biblioteket.

Lydbøger, tilrettelagt af Margrethe Krogh Sørensen: Lokalhistoriske emner indtalt på bånd af Aase Orholm og Kirsten Thy-Jein. Købes på Biblioteket, Bakkegade 23.

BESTYRELSEN

Formand: Margrethe Krogh Sørensen, Hestehavevej 13, 3400 Hillerød	42 26 72 32
Næstformand: Jørgen Berner, Åvang 78, 3400 Hillerød	42 26 06 13
Kasserer: Anton Mariegaard, Tjørnevang 4, 3400 Hillerød	42 26 24 32
Sekretær: Eva Holm-Nielsen, S. Kierkegårdsvej 1, 3400 Hillerød	42 26 46 89
Per Andersen, Skippermosen 19, 3400 Hillerød	42 26 83 89
Asger Berg, S. Kierkegårdsvej 1, 3400 Hillerød	42 26 46 89
- - - - -	
Lisbet Schacht Hansen, Lokalhistorisk Arkiv, Bakkegade 23, Hill.	42 26 95 22

MEDLEMSBLADET

kommer 4 gange om året. Næste nummer forventes udsendt i november. Bidrag til bladet bedes, senest den 10. februar, sendt til redaktøren:
Anton Mariegaard, Tjørnevang 4, 3400 Hillerød - tlf. 42 26 24 32

LOKALHISTORISK FORENING I HILLERØD KOMMUNE

MED STØTTE FRA:

C.A. Andersen malerfirma - Bikuben - Borg & Green - Dansk Lokalhistorisk Forening - Den Danske Bank - Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg - Grafisk Center Hillerød - FO Arbejdernes Fællesorganisations Byggeaktieselskab - Frederiksborg Amts Avis - Helsingørsgadeforeningen - Hillerød Bibliotek - Hillerød Kommune - Hillerød Posten - Høvelt Electric - Jyske Bank - Lokalbanken - Nykredit - Reklamefotograf Henrik Knoblauch - Ristorante La Perla - Ullerød Brugsforening - Unibank - Wiibroes Bryggeri.

GRAFISK CEN
Trollesmindeallé 9 · 3400 I

FULL-SERVICE
- fra idé til færdig tryk

BROCHURER
KATALOGER
ÅRSBERETNINGER
PLAKATER
TIDSSKRIFTER
BØGER

Vi har:

Tegnestue - Fotosats

*Diskette-konvertering
samt scanning af billeder*

*Reproduktion af 4-farve
og sort/hvid*